

Redacția

Str. Prandului 39—41

Höministröjfr

Str. Prandului Nr. 4.

GLASUL ARDEALUI UI

Abonamentul
până la sfârșitul acestui an
40 cormane
Exemplarul 20. fillet.

Apare zilnic sub conducerea unui comitet de redacție.

Organul Sfatului național român din Țara Bârsei

„Je sais mon histoire“

(Eu știu istoria).

Când Wilson pretinse dela Burian ministrul de externe al fostei monarhii, să recunoască statele cehoslovace și jugoslav, ovrimea „democrată“ din Pesta triumfă. „De Români nu-i vorba!“ Se presupune adevărat, că marele reformator politic de proporții biblice ar putea fi capabil de-o echivocă atitudine: același drept unuia să-l recunoască, iar altuia să-l deneghe. Lumea era atâtea fețe, în câte oglinde sufletegii i-se reflectează icona și ar fi chiar absurd, să cerem dela oameni, ceea ce nu ne pot da.

Solia lui Wilson ni-a vorbit în sfârșit și nouă — ceea ce de altfel o elipă n'am dubitat — și ea este ocularul tuturor dorințelor și suspinilor discrete ale inimii noastre; iar pentru vecinii noștri a fost un nou duș de apă rece, care le va trezi, să sperăm, și mai bine simțul realității.

Acesto constatări, cari în uraganul vertiginos al evenimentelor ieri sau alături ar fi fost de actualitate, astăzi însă sunt păsări întărite, nu le-am fi făcut, dacă un amănunt din convorbirea lui Károlyi cu Franchez D'Espéray nu ni le-ar fi evocat în memorie.

Venind din această vorba de Ardeal Károlyi a zis: „Permite-mi mon general, majoritatea Transilvaniei este maghiară“.

— „Știu cum vă fabricați maghiarii. Cunoșc apucăturile statistice. Știu Săculi! Despre aceia nu vom îngrijii noi. Je sais mon histoire! (Eu cunosc istoria),“ răspuns generalul.

Deși cunoaștem mentalitatea ungurească, deși știm, că monarhia austro-ungară s'a susținut veacuri întregi prin minciună și intrigă, totuși am rămas stupefiați la acest act de adevărată teroritate, pe care nu l-a făcut nici Tisza și nici chiar Apponyi. Omul acesta, care s'a apropiat de noi sub masca socialismului roșu, care a strigat în gura mare, că vine să ispășească greșelile trecutului, a încercat să înșele pe un om de bună credință cu cea mai piramidală dintre minciuni; și să nu se uite, că D-I Jász încă era de față. Să nu fiți îngrijiați iubii cetătorii! D-I Károlyi a primit răspunsul convenit din partea generalului franchez, care — așa se vede — cunoaște harta etnografică a Ungariei. Nu e vorba dar de aceasta, ci nouă ni

se impune o linie de condută, pe care vrem să o precizăm.

Guvernele maghiare, fie chiar de o nuanță politică socialistă, nu vreau să opereze — nu vreau sau nu pot, e irelevant — cu valori reale, ci temelia sistemelor lor politice e și azi ficțiunea.

Adunarea noastră națională, care va fi chemată să desăvârșescă statul național unitar, nu numai aprobat, ci chiar dorit de puterile atlante, să punde eterne bariere între noi și ei.

I. Cristea.

Dedicație...

Partizanii Vitor Vasile Șuciu;
pătrăd amintire de cele sătate noastre preterite
în orașul: Câmpul-Libertății.

Este multă vreme de atunci. Eram în clase la gimnaziul, când izbucnise războiul între Franța și Germania. Era și atunci multă agitație. Simpatii noastre, nu mai începe încă, erau pentru Franța. Războiul n'ajudat mult. Mi-aduc aminte de supărare în familie, când s'a produs Napoleon. Era s'a fost înfrânt, a dat Germaniei cele cinci miliarde de franci în aur și două bucăți din trupul ei: provinciile Alsacia și Lorena.

În anul 1879 era guvernor peste aceste două provincii șeful general prusac Manteuffel, un om energetic, scurt la vorbă, un soldat din cap până în picioare.

Ca guvernor, bine înțeles, poftis la masă din când în când pe sfetnici săi, precum și pe alți cetățeni din diferite pături ale societății.

La o masă de acestea, la un ospăț domnesc, după ce s'a mâncat și s'a băut, s'a intrus oaspeții la vorbă și s'a vorbit multe de toate. Era voie bună.

— „Este prea mult ce susții de spiritul franchez și cu deosebire că gustul franchez este nelatrecut, asta e te o exagerare. — Mă rog, astăzi și Germanii se pot măsura cu Franzeii, ba poate să-i înțerească de fu, toată lumea recunoaște această însușire laudată Franzeilor. Așa este, — un Franchez din ori-ce lucru este în stare să-ți facă un obiect de gust, un lucru de artă“.

„Să mă scuzați, d-le guvernor“, replică unul din cei invitați, Franzeii au un spirit foarte viol și un gust artistic deosebit de fin, toată lumea recunoaște această însușire laudată Franzeilor. Așa este, — un Franchez din ori-ce lucru este în stare să-ți facă un obiect de gust, un lucru de artă“.

„Poftim“, se adresă guvernorul brusc trăgându-și repede un fir de păr din barbă „poftim-firul acesta de păr și pune pe un franchez să facă din el un lucru de artă“.

Franzeii la delicat firul de păr, scoate din portofoliu un plic, pase cu în-

grijire părul în plic, zâmbi și pase portofoliu larg în buzunar.

Franzeii deveni gânditor, iar guvernorul râdea cu hohot.

A trecut multă vreme dela acea masă. Se uitase istoria cu firul de păr din barba guvernorului. Lumea își vedea de alături.

Franzeii cu plicul toșă n'a rămas indiferent. El a trimis unui bijutier din Paris firul de păr și a spus întâmplarea dela masa guvernorului și l'a rugat să facă din acel fir de păr un lucru de artă.

După o vreme iarăși era masă mare la curtea guvernorului Manteuffel. S'a mâncat, s'a băut, s'a vorbit de toate. Era o bună dispoziție între meseri. La un anumit timp când era să se înceapă toastele, se vedea Franzeii noștri, scoase dintr-o cușoară un obiect frumos, un-lucru de artă, care cu scilpila lui atrase lumea aminte a tuturor celor de față și dădu guvernorului.

„Iată d-le guvernor firul de păr, ce mi l'ați fost dat“.

Guvernorul ni-l obiectă de artă, se uită la el cu multă băgare de seamă, rămâne tulnit, dar nu zise nici o vorbă.

Ce era?

Vănturii german, tacut din aur, pnea în ghira firul de păr și te-capotele aceluia fir erau atârâte două medalioane frumoase tot de aur; pe unul era scris Alsacia, iar pe celălalt Lorena.

Înțeles acestel bijutierii era, că vulturul german fine în ghira aceste două provincii numai de un fir de păr.

Guvernorul înțelese înțeles lucrului, încreți din sprâncene și apoi grăi.

„Este o idee“ în acest obiect de artă, dar totul este numai o idee“. „Aceste provincii sunt legate prin foc și sabie de imperiul nostru. Puterea noastră o nemărginită. Noi avem platoșe de oțel, avem arme, avem tunuri, stărgi falnicul guvernor.“

„Da“ replică Franzeii cu fața luminată. „E adevărat că sprui Domnia te, dar... să ști, că idea este mai puternică decât tunul.“

Guvernorul se mai uită odată la frumoasa bijuterie, o privi lung și apoi căzu pe gânduri. — În urechi îl mai sunau vorbele entuziaste ale Franzeilor;

„Idea este mai puternică decât tunul“.

„Nu se poate, nu se poate...“ repetă guvernorul în gândul său și se re-ase.

La anul 1885 a reposes falnicul general și mărețul guvernor ne-odiplărat al Alsaciei și Lorenei. El nu mai este. — Oare dacă ar fi astăzi între cei vișșindici s'ar uita împereș și ar vedea prăbojindu-se o lume veche, ce ar zice? —

„La început era idea“ și idea era dela Dumnezeu și Dumnezeu este „Admiral“.

I. C. Panju.

Cronica internă.

Sistarea propunerii limbii maghiare.

Ministrul de culte și instrucțiuni publică *Looszy* sistază propunerea limbii maghiare în clasa I și a II-a primară și o reduce la simplu studiu facultativ.

Ce va zice contele Apponyi la reducerea faimoaselor sale legi, care a produs atât amar în inimile noastre și atât răpăceală în capetele micilor elevi?!

Sărbii înaintează.

Sărbii au trecut peste *Panclova* și au înaintat până la *Vârșeș* și *Noelanta*.

Cehii răpăse 19 comitate din Ungaria.

Se comunică din Praga: Consiliul național boem în ședința ținută mai pe urmă a hotărât, să ocupe acele comitate ale Ungariei, la care aspiră. Trupele cehi înaintează cu pași grăbiți și voesc să ocupe ținuturile dela nord de *Pozsony*, *Dundre* și *Vácz* până la *Gyöngyös*, *Casp* și *Maramurș*, cari fac la un loc nouăsprezece comitate.

Protestul Guvernului contra Cehilor.

Budapesta 11 Nov.

Guvernul într-o proclamație către „poporul sârb” protestează energic contra ocupării unor comitate ale Ungariei din partea Cehilor, declarând, că rezolvirea chestiunii teritoriale a Ungariei se va face la congresul de pace general, iar până atunci va apăra cu arma hotarele țării contra tuturor atăcărilor externe.

Cehii înaintează.

Budapesta, 11 Nov.

Regimentul de casă ceh din Praga pe deplin echipat înaintează spre *Kassa*.

Budapesta, 11 Nov.

Pester Loyd anunță ocuparea orașelor *Pozsony*, *Nyitra* și *Trencsen*, din partea Cehilor.

Jászai la Arad.

Budapesta, 11 Nov.

Jászai ministrul naționalităților Impresună cu alți câțiva miniștri va pleca în zilele acestea la *Arad*, să trateze cu membrii Consiliului Național Român Central.

Cronica externă.

Germanii au sîtat înțelepe pe toate fronturile.

Rotterdam 10 8 Nov.

Din Paris se telegrafiază: Comandamentul suprem german a comunicat marșalului *Foch*, că trupele germane aflate în front au primit poruncă pentru sistarea luptelor. Porunca aceasta a intrat în vigoare Vineri la 3 ore d. a.

Germanii au să răspundă în timp de 3 zile la condițiile de armistițiu ale antantei.

Italianii în Bozen și Meran.

Insbbruck 9. Nov.

Trupe mai mari italiene au ocupat

orașul *Bozen*. Italianii dau alimente locuitorilor. Și în *Meran* și *Mais* a sosit miliție italiană.

„Bietul om tânăr”.

Viena, 10 Nov.

Așa l-a numit generalul francez *D'Esperay* pe Carol IV, al cărui tron, în urma evenimentelor recente din Germania își pierde și cea din urmă proptă, pe Germanii din Austria. Deja memorabila scrisoare către *Sixtus* dovedea lipsa lui de încredere în suzași precum și în aliați săi și căută simpatia Antantei, pentru salvarea descompunerii monarhice. Federalizarea n'a reușit, iar Germanii Austriei azi doresc republica.

Consiliul muncitoresc atîpna pe des-titele Germaniei. — Republica austro-germană se atază la noua repu-blică germană. — România în legătură cu generalul *Franches D'Esperay*.

Berlin 11 Nov.

Consiliul muncitoresc în înțelegere cu noul guvern german a luat în mână puterea militară executivă.

Viena 11 Nov.

Dr Renner vicepreședintele consiliului de stat austro-german prezintă azi consiliului de stat un proiect de lege, în sensul că-ula republica austro-germană se atază ca parte integrantă la noua republică germană.

Budapesta 11 Nov.

Comandantul trupelor orientale ale antantei s'a pus în legătură cu guvernul român prin un aeroplan, care a plecat din *Belgrad*.

Din România.

Dela intrunirea națională din Chișinău.

Reproducem după *Gazeta București*-lor următoarele:

La marea întrunire ținută Duminecă la Chișinău, d. Halippa a citit următoarea declarație:

„Noi, Românii din Basarabia, cei din-tăi dintre Românii subjugăți, cari am pus în viață ideea de hotărîre de sine ca nație, ne vedem datori și în drept să reclamăm dela spiritul de dreptate al lumii civilizate o măsură asemănătoare pentru frații noștri aliații în Monarhia austro-ungară, și cumînează în a noastră declarație:

„În numele nostru, al tuturor celor aliați în Basarabia, ca și în numele opiniei publice din întreaga Românie, proclamăm necesitatea hotărîre a românismului întreg de a nu accepta în aceste momente, când toate națiile se trezesc la o singură viață liberă, decât Statul național unitar, care dela sine duce la ideea superioară a Statului român unic.

Trăiască România mare, România dreptății națiunilor”.

Bucovina Românească.

„Steagul”, oficiosul guvernului, publică în fruntea numărului său de azi, următoarea salutare către trupele românești cari au trecut granița, pentru totdeauna dispărută, dintre *Moldova* și *Bucovina*:

Drapelul românesc flutură deasupra plaiurilor *Bucovinei*.

Oșteni ai țării românești păzesc azi mormintele scump al lui Ștefan cel Mare și Ștefan.

Provincia, care ne-a fost răpită prin

trădare și vicieșug, se întoarce azi la sânul Patriei-Mame.

Ea ne-a chemat ca s'o izbăvim de rău și la apelul ei, Guvernul i-a trimis în grabă oștenii noștri într'ajutor.

Azi oastea românească cheazăște ordinea și liniștea în provincia străbună, atât de greu încercată de mersul războiului.

Soldatul român va fi de aici înainte păzitorul dreptății și siguranței în Bucovina.

Îl salutăm și celelalte neamuri de acolo ca pe un liberator.

Pătrușii de mărșea momentului, care împlinesc alăturea doruri nepotolite ale poporului nostru, să avem de grîiță ca și aci, în România să domnească ordinea, liniștea și dreptatea.

Nu mai în ordine și liniște se pot înfăptui aceste mari.

Nu mai dănd exemplul ordinei și liniștei, vom dovedi lumii întregi că ni se cuvine stăpînirea a tot pămîntului românesc.

De aceea, după întregirea cu Basarabia și Bucovina, să așteptăm în liniște și cu încredere porunca dreptății dumnezeiești.

Dreptatea din Ceturi se coboară numai pe plaiurile unde domnește dreptatea și buna rînduială a omenească.

Cu această credință, să strigăm:

Trăiască România mărită!

Informațiuni.

Mulțumită publică.

În amintirea mătușii sale *Paraschiva I. Lupan* din subloc. *Ionel Baboe* a dăruit Reuniunii femeilor române din Brașov suma de *K 100*.—, pentru care marimăsoasă faptă vicepreședinta reuniunii îi esprimă mulțumită.

Constanța C. Popovici.

Absolvarea comitului suprem din Brașov.

Foia oficială anunță absolvarea la cerere proprie a comitului suprem *Mikes* din funcțiune.

Adunarea social democraților români.

Brașov, 11 Nov.

Partidul social democrat român din loc, a ținut astăzi d. a. la 2 ore o întrunire publică, cercetată de un public numeros.

Sub steagul tricolor român, care fălăia pe institutul nostru gînozial, delegații oratori *Dni Grădinariu* și *Brătăsleanu*, au reprobat ideile învechite de militarism, capitalism și supremație de clasă.

În legătură cu numir. a miniștrilor pentru Ardeal.

Brașov, 12 Nov.

În numărul de ieri și ziarului nostru publicasem știrea despre numirea d-lor *Dr. A. Valdea-Voedov* și *Dr. Șt. C. Pop* de miniștri români ai Ardealului. Știrea o primisem prin mijlocirea redacției ziarului local „*Brassöl Lapok*.” dela „*Biroul* de presă ungar.” Ne surprinde lipsa acestei știri în foaia numită maghiară. Că ne publicarea acestei știri din partea foaiei *Brassöl Lapok* este o rețacere tendențioasă, sau că știrea în cursul zilei a fost desmiștinată de *Biroul Pressei*, se va dovedi în viitorul apropiat.